

NOVI KATALOG RUKOPISA AUSTRIJSKE NACIONALNE KNJIŽNICE

Austrijska nacionalna knjižnica u Beču spada među one, nažalost rijetke, velike knjižnice, koje nastoje tiskanim katalogima fiksirati blago svojih rukopisa i tiskanih knjiga. Između različitih popisa njene imovine naročito se ističe opširni katalog iluminiranih rukopisa i inkunabula, koji je god. 1923. počeo izlaziti kao zasebna serija (Neue Folge) zbirke »Beschreibendes Verzeichnis der illuminierten Handschriften in Österreich«. Do god. 1938. izišlo je ukupno 6 svezaka ovog kataloga. Izbijanjem Drugog svjetskog rata daljnje izdavanje je zapelo. Obradivač prvih svezaka ovog jedinstvenog kataloga bibliotekar H. J. Hermann, proračunao je, da bi za obradu svega planiranog materijala¹ trebalo izdati još najmanje 40 svezaka, što bi s obzirom na dosadašnji tempo izlaženja trajalo barem pola stoljeća. Ove obeshrabrujuće brojke navele su poratnu upravu Nacionalne knjižnice na originalan korak. Želeći da znanstvenom svijetu što prije omogući neku opću orijentaciju u svojim fondovima ona je, umjesto da nastavi s izdavanjem daljnjih svezaka spomenutog kataloga, odlučila zasada izdati novu ediciju: kratak »inventarni« popis, koji će donoseći samo najnužnije bibliografske podatke iskazati cjelokupni materijal predviđen da se obradi u opširnom Katalogu. Obradu ovog Inventara povjerila je voditelju Rukopisnog odjela Franzu Unterkircheru. Njegovim zalaganjem akcija agilne uprave urodila je plodom. U roku manje od tri godine (1957—1959) Nacionalna knjižnica uspjela je izdati oba sveska planiranog Inventara. Toliko željkovani vodič kroz riznice znamenite Knjižnice imamo konačno u rukama.²

¹ Pojam iluminacije uzet je u najširem smislu riječi t. j. u Katalogu se imaju obraditi svi rukopisi, inkunabule i rani tiskopisi, u kojima dolaze *rukom crtani ukrasi* bez obzira na njihovu stvarnu umjetničku vrijednost, kao i bez obzira na koje vremenske granice.

² Unterkircher, Franz. Inventar der illuminierten Handschriften, Inkunabeln und Frühdrucke der Oesterreichischen Nationalbibliothek. Wien, G. Prachner Verlag, 1957—1959.

T. 1. Die abendländischen Handschriften. 1957. XIV + 322 str.

2. Die griechischen, slawischen, hebräischen und orientalischen Handschriften; kleinere Handschriftengruppen; Inkunabeln, Frühdrucke und spätere illuminierte Drucke. 1959. XVI + 269 str.

Na otprilike 600 stranica sitno tiskanog teksta niže se ispred naših očiju neocjenjivo blago svjetske kulture desetak tisuća rukopisa i ranih tiskopisa u vremenskom rasponu od petnaest stoljeća (6—20 st.). Među njima ima spomenika od prvorazredne važnosti za svjetsku nauku. Tu je između ostalog nekih stotinu kodeksa čak iz vremena prije 10. st., glasovita Tabula Peutingeriana, prvi poznati Portulan Sredozemnog mora, Bečki kodeks Geneze, Bečki kodeks Dioskurida, glasoviti Codex Vindobonensis Mexicanus i t. d., i t. d. Stisnuti u suhe, mršave bibliografske podatke ovi se rukopisi izmjenjuju međusobno bez nekog posebnog reda precedencije i potrebno je mnogo mašte da iz crnih slova iskrsnu pred očima raskošno ukrašene stranice sredovječnih kodeksa, crteži, akvareli, dokumentarne karte i planovi kasnijih stoljeća.

Nije nam namjera ovdje ulaziti u kritičku ocjenu samog Inventara i metode opisa njegovih jedinica. Koliko smo mogli čitajući zaključiti, to su očito samo podaci iz bibliotečnih »knjiga inventara« priređeni ad hoc za štampu. Ovi podaci, kao što ćemo iz nekih primjera vidjeti, nisu uvijek provjeravani ni ispravljani prema novijoj literaturi, koja o nekim djelima postoji. Iako se priređivač trudio da ujednači opise jedinica, to mu nije uvijek pošlo za rukom. Poradi toga naći ćemo u ovom Inventaru dosta nedosljednosti u postupku s imenima autora i naslovima opisanih djela (neujednačene oblike imenâ, naslove nekih djela u njem. ili lat. prijevodu, iako ona imaju svoje originalne naslove, tako, da se koji put uopće ne može iz opisa vidjeti, u kom je jeziku djelo pisano), pojedini opisi ne daju u sadržaj cijelog kodeksa, nego samo njegovo prvo djelo i t. d. Ima, čini se, i materijalnih netočnosti. Sam sastavljač dopušta, da će se o nekim njegovim navodima moći dalje diskutirati. Opisi su dosljedniji u davanju »kolacijskih« podataka. Čini se, da je težište obrade u prvom redu bilo položeno na ovaj dio opisa.

Snalaženju u ovome Inventaru i njegovoj upotrebljivosti veoma mnogo pridonose pomno izrađene »pregledne tabele« na kraju svake skupine. U njima se daju pregledi opisanih rukopisa i tiskopisa po vremenu njihova nastanka (t. j. po stoljećima) i po zemljama i mjestima otkud potječu. Uz skupinu »Orijentalnih rukopisa« dodana je još i posebna pregledna tabela po jezicima, kojima su pisani ovi rukopisi. Svakoj skupini pridodata su konačno i savjesno izrađena »kazala imena osoba i stvari«, a tako isto naveden je i popis glavne »literature«, koja radi o odnosnoj zbirci.

Pregledavajući ovaj Inventar i nehotice nam se nametalo pitanje, što ima u ovoj golemoj riznici ljudske kulture što je u direktnoj vezi s našom zemljom i našim ljudima, ima li i ovdje tragova naučno-umjetničkih nastojanja i napora našeg čovjeka ili, drugim riječima, što bi ovdje mogla naša nauka naći posebice zanimljivo za se. Bilješke, koje niže navodim, plod su zapažanja pravljenih isključivo s ovog stanovišta. Neki od ovih podataka već su dobro poznati našim znanstvenim radnicima, na druge bih htio skrenuti pozornost svima, koji ne mogu doći do ovog Inventara. Općenito govoreći sve je to neobično interesantan materijal kako za našu kulturnu i političku tako i za vojnu povijest, povijest umjetnosti, za našu geografiju, etnografiju i dr.

Zabilježene kodekse i tiskopise navodim uglavnom onim redosljedom, kojim dolaze u samom Inventaru, t. j. po signaturama unutar odnosnih skupina. Evo tih bilježaka:

Na prvome mjestu spominjem osam starih pergamentskih kodeksa, koji potječu sa slovenskog teritorija. To su kodeksi: Cod. 548, 649, 650, 659, 685, 688, 757 i 758.

Cod. 548 sadrži prijepise isprava Kartuzijanskog samostana u Bistri na lat. jeziku iz polovice 14. i iz 15. st. (81 l.)

Cod. 649 Stari zavjet na lat. jeziku (229 l.)

Cod. 650 Augustinus. De civitate Dei (192 l.) Oba ova kodeksa (649 i 650) pisana su u 12. st. od nekog monaha Nikole u Cistercijskom samostanu Stični.

Cod. 659 Augustinus. Komentar psalmima na lat. jeziku (191 l.)

Cod. 685 Hieronymus et Beda Venerabilis. Komentar Bibliji na lat. jeziku (189 l.)

Cod. 688 Hieronymus. Poslanice na lat. jeziku (183 l.)

Cod. 757 Zbornik teoloških spisa na lat. jeziku (176 l.)

Cod. 758 Ambrosius. Djela na lat. jeziku (181 l.)

Posljednjih pet kodeksa prema Inventaru nastalo je u 2. polovici 12. st., a potječu iz već spomenutog Cistercijskog samostana Stične. (Isp. o tomu i djelo M. Kos. Srednjeveški rukopisi v Sloveniji. Ljubljana, 1931. passim.)

I za Cod. 915 Beda Venerabilis. Komentar Lukinu evanđelju iz polovice 13. st. na lat. jeziku (perg., 164 l.) nagađa Inventar, da potječe iz Kranjske.

Prelazim sada na ostale starije ili novije rukopise, koji su u vezi s hrvatskim, slovenskim ili srpskim krajevima i ljudima.

Cod. 644 Hieronymus. Poslanice na lat. jeziku (perg., 397 l.) pisan polovicom 15. st. u Napulju. Za ovaj kodeks kaže Inventar, da je bio izrađen za humanistu, Hrvata, Ivana Viteza od Sredne.

Cod. 1190 Radonova Biblija na lat. jeziku (perg., 292 l.) Ova je Biblija, kao što je poznato, pisana za opata Radona (790—808) u Francuskoj, vjerojatno u Saint Vaast d'Arras-u, a znamenita je radi svojih glosa s kraja 11. st. za koje se u novije doba s pravom ističe, da su pisane hrvatskim jezikom. (Isp. J. Hamm. Glose u Radonovoj Bibliji. Slovo, I/1952, str. 19 i d.)

Cod. 2456 De Albertis, Giovanni. O kugi, na lat. jeziku (perg., 41 l.) Rukopis je, čini se, istarskog porijekla, nastao vjerojatno u Kopru u 2. polovici 15. st. Ovog Albertisa spominje P. Stancovich kao rektora Sveučilišta u Padovi 1430. (Isp. P. Stancovich. Biografia degli uomini distinti dell' Istria. Capodistria, 1888. str. 430.)

Cod. 2660 Sadrži Stanze Euriala d'Ascoli-ja na talij. jeziku (perg., 25 l.) Kodeks je pisan u Rimu između 1535. i 1543., za nas je značajan po tome, što su mu stranice iluminirane rukom velikog hrvatskog miniaturista Julija Klovića.

Cod. 3123 Terentius Afer, Publius. Komedije na lat. jeziku (pap., 147 l.) Prema podacima u Inventaru ovaj je rukopis pisao Damianus da Pola u Bologni 1401. (Isp. što o tome Puljaninu piše P. Stancovich o. c. str. 236.)

Cod. 3319 Sadrži neka lat. djela Istranina P. P. Vergerija pisana u Padovi potkraj 15. st. (pap., 60 l.)

Cod. 4797 Sadrži »Razmatranja« hrvatskog humaniste Jurja Dragišića na lat. jeziku (pap., 40 l.) Bogato je ukrašen, a nastao u Umbriji oko 1510.

Cod. 6695 Uz »Pisma raznih« na talij. jeziku tu je, prema podacima Inventara, privezan još posebni crtež »Plan i slika Imotskog s bojnim rasporedom« izrađen u Mlecima 1717.

Za *Cod. 7460* Inventar daje ovaj opis: Siegeslied (lat., deutsch, kroatish). Federzeichnungen. 1593. Kroatien (?). — Ovo je poznati »Hymnus de victoria Christianorum de Hassan Bosnensi bassa 22 Junii anno 1593. gloriose relata«, t. j. pjesma o pobjedi kod Siska 1593., koju je kod nas već objelodanio I. Tkalčić u knjizi: F. Hefe. Spomenspis. Sisak, 1893., str. 65—68. Napominjem, da gore spomenuti prijevod nije na hrvatskom nego na slovenskom jeziku.

Cod. 7683 Ilirski grbovnik (Illyrisches Wappenbuch) iz Bosne iz 2. polovice 17. st. (O ovom Grbovniku isp. prikaz u: Archiv für slav. Philologie, VI/1880, str. 510—512.)

Cod. 7854 Nagel, Joseph Anton. Beschreibung der ... in Crain befindlichen Seltenheiten der Natur na njem. jeziku s crtežima Carla Beduzzija iz polovice 18. st. (pap., 103 l.)

Cod. 8310 Gladich, Georg. Vehiculum iconis matris dei. Brno, 1639. (perg., 14 l.) Nagađam, da bi to mogao biti rukopis Riječanina Jurja Andrije Gladića (1659—1725), a da je godina 1639 možda krivo pročitana.

Cod. 8332 Stier Martin. Mappa über die Gräntzen von dem Adriatischen Meer biss Siebenbürgen, sa zemljop. kartama u boji. Beč (?) 1661. (Kartoni, 12 l.)

Cod. 8481 Ottendorf, Heinrich. Der Weg von Ofen auf Griechisch-Weissenburg t. j. opis puta od Budima do Beograda na njem. jeziku s brojnim kartama, planovima i crtežima. Beč, 1665 (pap., 101 l.)

Cod. 8559 Sadrži prema Inventaru lat. djelo: Magnus Grueber. De imperatoribus Turcarum. Innsbruck, 1530 (pap., 71 l.) Ovaj je opis manjkav, jer ne spominje, da se u istom kodeksu na l. 49—71 nalazi prijepis kompletnog djela Feliksa Petančića: Quibus itineribus Turcae sint aggrediendi. (Isp. D. Kniewald. Dubrovčanin Feliks Petančić o ratovanju s Turcima 1502. Vesnik Vojnog muzeja J. N. A., 1956., br. 3, str. 80 i d.)

Cod. 8607 Pläne von Festungen in Steiermark, Dalmatien, Kroatien, Ungarn (pap., 47 l.) Planovi su u bojama, a izrađeni u Beču u 17. st.

Cod. 8608 Stier, Martin. Befestigungen in Steiermark, Krain, Kroatien und Küstenland, s brojnim planovima i crtežima. Beč, 1660. (pap. 124 l.)

Cod. 8609 Festungen in Ungarn, Kroatien, Slawonien na njem. jeziku s brojnim planovima. Beč, oko 1660. (pap., 87 l.)

Cod. 8622 Ledentu, Johann. Ungarische und kroatische Städte na njem. jeziku s crtežima. Beč, 1639 (pap., 75 l.)

Cod. 8623 Ledentu, Johann. Regni Hungariae confinia delineata s crtežima i planom u boji. Beč, 1639 (pap., 50 l.)

Cod. 8655 Weiss, Matthias Anton. Vorstellung und kurze Beschreibung des Defensions-Standts deren Croatischen Frontierien na njem. jeziku s crežima u bojama. Graz, 1729—1738 (pap., 42 l.)

Cod. 8671 Landkarten, Pläne, Skizzen von ungarischen und serbischen Ortschaften s brojnim crtežima u različitim tehnikama. Beč (?), oko 1693 (pap., 55 l.)

Cod. 13784 Sadrži talijansku raspravu o dalmatinskom ribarstvu: Riccardo d'Erco. Cenni sulla pesca in Dalmatia ilustriranu akvarelima. Djelo je napisano negdje u Dalmaciji 1853. (pap., 81 l.)

Cod. 14601 Misal na lat. jeziku iz 2. polovice 14. st. porijeklom iz Slavonije (perg., 256 l.)

Ovime bi stariji fundus skupine »Abendländische Handschriften« bio za nas uglavnom iscrpljen. U t. zv. »Series nova« ove skupine, koje rukopisi za razliku od prve imaju signaturne oznake Cod. S. n., posebice su interesantni za našu nauku slijedeći kodeksi:

Cod. S. n. 118 Sadrži djelo: Lesnik, Maximilian A. Gratulation an Kaiser Franz Joseph I. zu dessen Geburtstag s crtežima. Zagreb, 1852. (pap., 43 l.)

Cod. S. n. 1599 Sadrži Privilegije Paštrovića iz god. 1699 pisane zlatom na talij. jeziku (perg., 30 l.)

Cod. S. n. 3856 Sadrži njemačko djelo: Teurnen-Klänge und Alpenblüthen s crtežima (pap., 170 l.). Ovaj je kodeks u vezi s našom zemljom po tome, što potječe iz Maribora.

Cod. S. n. 4499 Sadrži Blagoslove na blagdan sv. Blaža (Vlaha) na lat. jeziku iz 17. st. (pap., 7 l.) Potječe iz Hrvatske (?)

Cod. S. n. 4625 Papirnati kodeks s kraja 18. st. sadrži opis lukâ Sredozemnog mora na talij. jeziku s brojnim crtežima (pap., 132 l.) Za ovaj rukopis drži Inventar, da je nastao negdje u Dalmaciji.

Cod. S. n. 12229 Sadrži njemačko djelo: Dambek, Anton Joseph. Beschreibung deren drey Provinzen Steyermark, Kärnten und Krain s crtežima (pap., 86 l.) Prema Inventaru ovaj rukopis potječe iz Austrije, a nastao je u 2. polovici 18. st.

Cod. S. n. 12233 Sadrži djelo: Dambek, Anton Joseph. Beschreibung... von Steiermark, Kärnten und Krain na njem. jeziku s crtežima (pap., 79 l.)

Cod. S. n. 12354 Sadrži njemački izvještaj grofa Lilienberga o službenom putu po Dalmaciji 1832—1834 s kartama, planovima i slikama narodnih nošnja (pap., 81 l.) Rukopis je pisan u Zadru 1834.

Cod. S. n. 12425 Mattutinovich, Louis. Carte explicative sur les Provinces Illyriens. Platno vel. 65.8 × 166.5 u boji. Paris, 1811.

Cod. S. n. 12678 Sadrži putopis: Du Montes. Voyage à la Baye de Cattaro na njem. i franc. jeziku sa slikama narodnih nošnja u bojama. (pap., 18 l.) Beč, 1798.

Cod. S. n. 12881 Bunić, Jakov. De raptu Cerberi (perg. 24 l.) Prema Inventaru kodeks je možda nastao u Veneciji između 1470. i 1480.

Posljednji kodeks ove skupine koji smo zabilježili jest Cod. S. n. 13077. Sadrži djelo: Cattani, Baldassare de. Notizie storiche delle principali città, terre ed isole di Dalmazia s kartom. (pap., 71 l.) Prema Inventaru rukopis je pisan negdje u Dalmaciji 1819.

U 2. svesku ovog Inventara između nabrojanih skupina rukopisâ našu pažnju najviše privlači na sebe skupina »Slawische Handschriften« (Slavenski rukopisi). Pretežni dio te skupine, kao što se može i očekivati, srpskoga je i hrvatskog porijekla. Od ukupno 75 opisanih kodeksa 58 ih je srpskih ćirilskih, a 8 hrvatskih glagoljskih. Samo ostatak od 12 rukopisa pripada ostalim slavenskim jezicima: bugarskom, ruskom, staroslavenskom.

Predaleko bi nas odvelo, kad bismo išli detaljnije opisivati ove kodekse. To je i nepotrebno, jer je većina njih već poznata iz opširnih opisa Voskresenskog, Jacimirskog, Milčetića i dr. Poradi toga ograničit ćemo se na to, da ovdje iznesemo samo njihove signature i najkraće podatke za prvu informaciju. Iz kratkih pak bilježaka, koje dodajemo podacima Inventara, dovoljno će se vidjeti način rada priređivača ovog Inventara.

Među srpske ćirilske rukopise prema Inventaru idu ovi kodeksi:

Cod. Slav. 2 Evanđelistar iz god. 1543. nastao u Moldavskoj (pap., 363 l.)

Cod. Slav. 11 Četvoroevanđelje iz 16. (po Jacimirskom 17!) st. (pap., 233 l.)

Cod. Slav. 12 Homilije iz 16. st. (perg., 265 l.) Jacimirski daje ovaj opis: Zbornik s kraja 14. st. (perg., 142 l., pap., 143—265 l.)!

Cod. Slav. 17 Evanđelja iz 16. (po Jacim. iz poč. 17.) st. (pap., 273 l.)

Cod. Slav. 19 Psaltir iz god. 1686. pisan na Atosu (pap., 137 l.)

Cod. Slav. 19* Mineji za septembar iz 17. st. (pap., 147 l.)

Cod. Slav. 20 Mineji za novembar iz 17. (po Jacim. 16!) st. (pap., 147 l.)

Cod. Slav. 21 Nomokanon iz 17. (po Jacim. 15!) st. (pap., 151 l.)

Cod. Slav. 21*** Mineji za decembar iz 17. st. (fragment) (pap., 47 l.)

Cod. Slav. 12 Homilije iz 16. st. (perg., 265 l.) Jacimirski daje ovaj opis kodeksa: Zbornik s kraja 15. st.!

Cod. Slav. 27 Oktoih iz 17. st. (pap., 120 l.) Po Jacimirskom: Kanonik Bogorodičin (*Θεοτοκίον*) iz 16. st.

Cod. Slav. 28 Asketski spisi iz 16. st. (pap., 544 l.) Kod Jacimirskog nalazimo ovaj opis: Zbornik s kraja 15. st.

Cod. Slav. 30 Psaltir iz 15. (po Jacim., 16!) st. (pap., 310 l.)

Cod. Slav. 31 Homilije iz 17. st. (pap., 450 l.) Jacimirski ga opisuje: Zbornik 15/16 st.

Cod. Slav. 33 Mineji za decembar iz 17. (po Jacim. 15!) st. (pap., 155 l.)

Cod. Slav. 34 Cantacuzenus, J. Apologien. 16. st. (pap., 329 l.) Jacimirski: Polemičke rasprave J. Kantakuzena protiv Muhamedanaca i Židova iz 1. polovice 15. st.

Cod. Slav. 35 Damascenus, J. Barlaam und Josaphat iz 16. (po Jacimirskom 15!) st. (pap., 273 l.)

Cod. Slav. 39 Apostol iz god. 1688, pisao ga Jeromonah Vasilije na Atosu (pap., 269 l.)

Cod. Slav. 41 Četvoroevanđelje iz 16. st. (pap., 161 l.)

- Cod. Slav.* 42 Dicta et acta Sanctorum Patrum iz 15. st. (perg., 335 l.) Jacimirski naziva ovaj kodeks: Paterik iz 14. st., a Voskresenskij: Zbornik poučenij i žitij svjatootačeskij.
- Cod. Slav.* 43 Četvoroevanđelje iz 14. st. (perg., 221 l.)
- Cod. Slav.* 44 Psaltir iz god. 1599 pisan u manastiru Sudikovi (pap., 157 l.)
- Cod. Slav.* 45 Triod iz 15. st. pisan na Atosu (pap., 352 l.)
- Cod. Slav.* 46 Oktoih iz 15. st. (perg., 231 l.) Po Jacimirskom: Bogosl. zbornik iz 13/14 st.
- Cod. Slav.* 47 Četvoroevanđelje iz 16. st. (pap. 413 l.)
- Cod. Slav.* 48 Oktoih iz 16. st. (pap., 145 l.) Jacimirski daje ovaj opis: Kanonik Bogorodičin (*Θεοτοκίαριον*) iz 15. st.
- Cod. Slav.* 51 Psaltir iz poč. 16. st. (pap., 136 l.)
- Cod. Slav.* 52 Četvoroevanđelje iz god. 1372 (perg., 269 l.)
- Cod. Slav.* 53 Mineji za septembar-januar iz 16/17 st. (pap., 312 l.) Jacimirski navodi: Prolog stišni iz 15. st.!
- Cod. Slav.* 54 Ritual iz 17. st. (pap., 134 l.) Jacimirski opisuje: Služabnik s kraja 16. st.
- Cod. Slav.* 56 Apostol iz 15. st. (pap., 407 l.)
- Cod. Slav.* 58 Isaac Syrus. Sermones. 16. st. (pap., 218 l.) Jacimirski: Isaaka Sirina Slova (t. j. besjede) postnička.
- Cod. Slav.* 65 Prema opisu Inventara: Hymnen u. a. 18. st. (pap., 154 l.) Jacimirski: Bogosl. zbornik s početka 18. st.
- Cod. Slav.* 66 Psaltir iz 18. st. (pap., 72 l.)
- Cod. Slav.* 68 Liturgijski tekstovi iz 15. st. (pap., 98 l.) Prema opisu Jacimirskog: Služabnik oko god. 1633.
- Cod. Slav.* 70 Liturgijski tekstovi iz 16/17 st. (pap., 299 l.) Jacimirski: Služabnik iz 16. st.
- Cod. Slav.* 77 i 78 pogrešno su ubrojeni među srpske kodekse. (Vidi o tom opasku kod glagolj kodeksa).
- Cod. Slav.* 80 Euhologij iz 16. st. (pap., 70 l.) Jacimirski: Trebnik iz 17. st.
- Cod. Slav.* 82 Prema opisu Inventara sadrži: Marienhymne mit Neumen. 17. st. (pap., 32 l.), po Jacimirskom: Iz Oktaja notnog 2. polovica 17 st.
- Cod. Slav.* 83 Liturgijske molitve i čitanja iz 15. st. (pap., 454 l.) Prema opisu Jacimirskog: Psaltir s posledovanjem oko god. 1644!
- Cod. Slav.* 94 Ritual iz 16. st. (pap., 128 l.) Jacimirski ga opisuje: Trebnik iz god. 1727.
- Cod. Slav.* 96 Ritual iz 16. st. (pap., 203 l.) Jacimirski: Trebnik iz 18. st.!
- Cod. Slav.* 101 Ritual iz 15. st. (pap., 123 l.) Prema Jacimirskom: Trebnik s početka 18. st.!
- Cod. Slav.* 104 Molitve i nomokanon iz 15. st. (pap., 93 l.) Po Jacimirskom: Nomokanon iz 17. st.!
- Cod. Slav.* 110 Nomokanon iz god. 1624. (pap., 114 l.)
- Cod. Slav.* 115 Hymnen 17. st. (pap., 258 l.), Jacimirski: Časoslov iz 18. st.!

Cod. Slav. 120 Molitve iz 18. st. (pap., 228 l.), Jacimirski: Časoslov oko god. 1742.

Cod. Slav. 123 Liturgijski tekstovi s neumama iz 16. st. (pap., 201 l.) Jacimirski ga opisuje: Oktaj notni iz 17. st.

Cod. Slav. 124 Četverojevanđelje iz 13. (po Jacim. 14!) st. (perg., 232 l.)

Cod. Slav. 126 Ljetopis J. Zonare iz 16. po Jacim. 15. ili 16. st. (pap., 378 l.)

Cod. Slav. 131 Teološki tekstovi iz 17. st. (pap., 245 l.) Jacimirski: Zbornik s početka 15. st.!

Cod. Slav. 138 Nomokanon i dr. iz 16. (po Jacim. 17.!) st. (pap. 116 l.)

Cod. Slav. 143 Molitve i proročanstva iz 15 st. (pap., 4 l.) Jacimirski opisuje: Iz Bogosluž. rukopisa 15/16 st.

Cod. Slav. 147 Kalendar iz 15. st. (pap., 9 l.), po Jacimirskom: Iz Bogosluž. rukopisa oko 1707!

Cod. Slav. 150 Molitve iz 15. st. (fragmenti) (perg., 6 l.) Jacimirski opisuje: Iz Trebnika s početka 15. st.

Cod. Slav. 152 Žitija svetih iz 15. st. (perg., 178 l.)

Cod. Slav. 153 Evanđelje iz 15. st. (pap., 275 l.)

Cod. Slav. 155 Evanđelje iz 16. st. (pap., 365 l.)

Posljednja tri nabrojena kodeksa nema Jacimirski u svom »Opisaniju«.

Kad pogledamo ovaj impozantan broj netom navedenih voluminoznih ćirilskih kodeksa, koji su uz to svi sad više ili manje i iluminirani, ne možemo a da se ne divimo vanrednoj marljivosti pisaca i prepisivača ovih kodeksa.

Od naših hrvatskih glagoljskih rukopisa nalazimo u Inventaru, kao što je rečeno, ukupno osam iluminiranih kodeksa ili njihovih fragmenata. To su ovi kodeksi:

Cod. Slav. 3 Inventar ga opisuje: Directorium divini officii 1396, in Castelmuchio (Diözese Veglia) geschrieben (perg., 468 l.) Pod ovim se opisom krije glasoviti Brevijar Vida Omišljanina (Isp. Milčetić. Bibliogr. str. 73—76).

Cod. Slav. 4 Misal iz 14. st. (perg., 234 l.) (Milčetić o. c. str. 26—28).

Cod. Slav. 8 Misal [kneza Novaka] iz god. 1368. (perg., 272 l.) Isporedi opis kod Milčetića o. c. str. 28—29.

Cod. Slav. 55 Nicolaus de Auximo. Quadriga spiritualis iz god. 1493. (pap., 143 l.) Ovo je poznata Greblićeva Kvadriga. Kao podstava uveza ovog kodeksa dolaze dva fragmenta nekog glagolj. misala iz 14. st. (Isp. Milčetić o. c. str. 203—207).

Cod. Slav. 77 Psaltir i kantika s kratkim tumačenjem (u Inventaru: Psalmenerklärung) iz 1463. god. (pap. i perg., 131 l.)

Cod. Slav. 78 Tumačenja evanđelja iz god. 1503. (pap., 153 l.)

Posljednja dva kodeksa (77, 78), kao što sam već istaknuo, sastavljač Inventara, ne znam zbog koga razloga, označio je kao srpske glagoljske rukopise, iako se radi o glagoljskim spomenicima 15. i 16. st., a osim toga nalaze se opisani i u spomenutoj Milčetićevoj Bibliografiji (Isp. str. 84 do 85 i 320 do 325).

Cod. Slav. 121 Fragment brevijara iz 14. st. (perg., 22 l.)

Cod. Slav. 137 Fragment misala iz 15. st. (perg., 71.) Kratak opis Fragmenta nalazi se kod Milčetića o. c. str. 158. Na istoj 158. strani zabilježen je kod Milčetića još jedan fragment glagolj. rukopisa sa stihovima *Dies irae* i »s krasnim inicijalom«, koji je u posjedu Bečke knjižnice, a koji ne nalazimo registrirana u ovom Inventaru.

U ostalim skupinama rukopisa nisam zabilježio nikakav spomenik, koji bi mogao specijalno interesirati našu znanost. Jedino sam još u skupini »Inkunabula (prvotisaka i ranih tiskopisa)« našao dvije tiskane knjige iz oficine A. Paltašića, a isto tako dva tiskopisa od njegova suvremenika i suradnika D. Dobrića. To su: Paltašićevo izdanje Terencija. Venetiis, 1487 (Ink. 6. E. 13) i Vergilija. Venetiis, 1488 (Ink. 8. De. 19) te Dobrićevi: *Statuta Cremonae. Brixiae*, 1485 (Ink. 16. C. 13) i *Valturius. De re militari. Veronae*, 1483 (Ink. 31—129).

Rukopisi i knjige, koje smo ovdje naveli, sasvim sigurno ne obuhvataju sve ono, što bi se na bogatom stolu iluminiranih knjiga velike Bečke knjižnice moglo naći privlačivo za nas. S priličnom se vjerojatnošću naime može pretpostavljati, da bi se u rukopisima, koji govore o nama susjednim zemljama, nastanjenim našim narodnim manjinama, kao i u onim rukopisima, u kojima se opisuju ratovi s Turcima, moglo naći još mnogo zanimljivih i korisnih podataka za domaću nauku. Neke se stvari nisu mogle registrirati zbog previše šturog opisa u Inventaru. Neke smo opet manje važne novije rukopise sami izostavili, makar bi se prema svojim podacima na pr. imenima svojih autora (razni Teodorovitsi, Petrovitsi i sl.) i mjestu svoga nastanka očito mogli dovesti u direktnu ili indirektnu vezu s nama. Namjera naime ovom prikazu nije zapravo ni bila donijeti iscrpan popis svega materijala, već samo, spomenuvši ono što je najvažnije, upozoriti na novoizišlu ediciju i time dati poticaj za dalja istraživanja.

Š. Jurić